

SM27

Als kikkers in een pan met water op het vuur

Gas, water en licht. Dat hebben we in onze huizen nodig om het comfortabel te hebben. Die huizen hebben we nodig voor zekerheid en veiligheid. Daarnaast moeten we ook nog eens iedere dag eten en drinken (en een rioolsysteem onderhouden om de restanten weer netjes af te voeren). Om dat allemaal in stand te houden zullen we een inkomen moeten hebben.

Tot zover het goede nieuws.

Ken je die mythe van de kikker en de pan met water op het vuur? Als je een kikker in een pan met koud water op een vuurtje zet, zal de kikker in het water blijven zitten totdat hij binnenstebuiten keert. Als je een kikker echter in een pan met heet water gooit, springt-ie er meteen weer uit. Toen ze het eerste deel van dat experiment daadwerkelijk uitvoerden, bleek de kikker het opwarmende water net zo goed tijdig te verlaten als het té warm werd. Net zoals jij dat zou doen. Maar het is toch een mooie metafoor.

Klimaatverandering, milieuvervuiling, vernietiging van de biodiversiteit, overconsumptie, het instorten van de samenleving; het zijn complexe, veelomvattende existentiële onderwerpen. We gaan ze liever uit de weg. Maar het instorten van een samenleving gaat niet van de ene dag op de andere. Althans, zo voelt het niet. Toch is die instorting is al decennia aan de gang. De pan staat al een halve eeuw op het vuur en wij zwemmen daar nog steeds vrolijk in rond, al roepende 'het is wat aan de warme kant, maar het kán nog wel, hè?'

Zal ik eens voelbaar maken hoe je kunt merken dat het water behoorlijk heet aan het worden is? Laat ik onze behoefte aan water, gas en licht als voorbeeld nemen.

— *Onze zomers worden steeds heter, dus zullen we onze tuinen vaker gaan sproeien. Het waterverbruik gaat omhoog.*

— *De winters worden weliswaar warmer, maar de gasprijzen lopen de spuigaten uit, dus gaan we onze kamers met elektrische kachels verwarmen. Het elektriciteitsverbruik gaat omhoog.*

— *Hittegolven zullen steeds vaker voorkomen en steeds langer doorgaan, dus hebben we airco's nodig. Het elektriciteitsverbruik gaat omhoog.*

Dat merk je niet van dag tot dag, naar als je je eigen verbruik in grafieken zet en over meerdere jaren bekijkt, kun je het nu al zien: heel geleidelijk loopt het gemiddelde verbruik op en gaan

de kosten omhoog. Door elektrische verwarming en airco's kan je elektriciteitsverbruik nu al met een factor 1,5 tot 2 omhoog gaan. De echte klap van die verhogingen wordt nu nog door de overheid opgevangen. Maar die zitten net als jij en ik in dezelfde pan met heter wordend water. En iedereen zwemt daar maar vrolijk rond, zwaaiend naar elkaar en roepend dat het nog wel meevalt. En dat we vást nog wel iets eh, technologisch gaan uitvinden om de toenemende hitte te bestrijden.

Vast wel. Houd ondertussen heel goed je energierekening in de gaten. Het is slechts de voorbode van het potentieel binnenstebuiten keren van ons allemaal.

Meer weten?

<https://www.bol.com/nl/nl/p/de-mens-als-grens/9300000128941910/>

De mens als grens – Over de onbuigzame barrières van ons bestaan

---